

Άκης Παπαντώνης

Ἡ τελευταία ἀρκούδα
τοῦ δάσους

Νουβέλα

Η

MAXIP: Θέλαμε νὰ φτάσουμε στὴν Τούζλα, μὰ ἤμασταν ἐντελῶς ἀπροετοίμαστοι γιὰ τέτοια πορεία ἀνάμεσα ἀπὸ σφαῖρες καὶ χειροβομβίδες, ἐντελῶς ἀπροετοίμαστοι γιὰ πόλεμο.

Μπαίνει τὸ ἐαρινὸ ἐξάμηνο· ἔχει ζεστάνει ὁ καιρὸς καὶ δὲν φοράω πιά πιτζάμα μέσα ἀπὸ τὸ παντελόνι. Τὸ σκάκι δὲν ἔχει ξαναβγεῖ ἀπ' τὸ συρτάρι, ὁ Νίκος ἄφαντος. Λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν ἐξεταστικὴ τοῦ Ἰουλίου μᾶς εἰδοποιοῦν πὼς ἐγκρίθηκε τὸ αἴτημα μετεγγραφῆς μου στὸ Χημικὸ τῆς Ἀθήνας. Τὰ ἔξοδα εἶναι οὕτως ἢ ἄλλως περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἀντέχει ἡ μάνα (ἢ καὶ ἀπὸ ὅσα ἔχει βάλει στὴν ἄκρη ὁ παππούς), ἢ Θεσσαλονίκη μοῦ μοιάζει ξένη καὶ στὸ διαμέρισμα τῆς Παπάφη ἔχω μῆνες νὰ πατήσω. Διάφοροι συμφοιτητὲς μοῦ προτείνουν κάθε τόσο νὰ βγοῦμε, μὰ βρίσκω πάντα μιὰ δικαιολογία – ἔχω ἐδῶ καὶ καιρὸ ἀφήσει πίσω μου αὐτὴ τὴν πόλη.

Πακετάρω ροῦχα, σεντόνια καὶ πετσέτες σὲ δυὸ βαλίτσες, πετάω σὲ τρία χαρτόκουτα τὰ πράγματα τῆς κουζίνας, βιβλία, κασέτες καὶ τὸ μαγνητικὸ σκάκι. Τὴ βδομάδα πρὶν ἀφήσω τὸ σπίτι κατεβαίνω στὸ καρτοτηλέφωνο κάθε

μέρα. Δοκιμάζω όσα νούμερα ξέρω μπάς και τόν βρω.
Ένας άπ' τούς λιγομίλητους τύπους στην άλλη άκρη τής
γραμμής μου λέει:

«Εἶσαι ό αδερφός του, έτσι; Πάρε αύριο ξανά τέτοια
ώρα, μικρέ».

Κάνω ό,τι μου εἶπε.

«Παρασκευή νά 'σαι έτοιμος, θα εἶμαι εκεί», μου λέει
ό Νίκος και τó κλείνει.

Άπό τó πρωί τόν περιμένω, φτάνει νύχτα. Όδηγάει ένα
μαύρο φορτηγάκι —«ένός δικού μας από τόν Σύνδεσμο»—
κι έχει μεγάλους μαύρους κύκλους κάτω άπ' τά μάτια.
Έχει και κάτι μπράτσα τεράστια, φουσκωμένα από τó
γυμναστήριο. Τοῦ λέω νά κοιμηθεῖ στο κρεβάτι μου, αλλά
εκείνος ξαπλώνει στο πάτωμα.

«Σάν τούς Σπαρτιάτες, μικρέ», λέει γελαστός.

Τό επόμενο πρωί φορτώνουμε, πηγαίνει νά φουλάρει
βενζίνη και, χωρίς νά με ρωτήσει, αγοράζει μπουγάτσα
και γάλα ΑΓΝΟ «για τó ταξίδι». Καθώς απομακρυνόμα-
στε, κοιτάζω από τó πίσω τζάμι τήν πολυκατοικία τής
Άμπατζόγλου, χτισμένη σε ένα βύθισμα του δρόμου: τó δά-
σος μοιάζει νά τήν καταπίνει άθόρυβα.

Η διαδρομή άτελείωτη, τó ραδιόφωνο βουβό, ό Νίκος
τó ίδιο. Η μπουγάτσα τελειώνει προτου περάσουμε τά Τέμ-
πη. Τó πρωινό φως, όπως μπαίνει από τó παράθυρο του
όδηγου, τόν κόβει στα δύο στο ύψος του στήθους. Θέλω νά
τόν ρωτήσω που ήταν τóσους μήνες, τί έκανε και πρήστη-
καν έτσι οι μύες των χειρών του. Άν κοιμάται καλά ή αν οι
μαύροι κύκλοι είναι από τήν άυπνία. Δεν βρίσκω όμως τήν
κατάλληλη πρώτη πρόταση, τήν κατάλληλη πρώτη λέξη.
Άκόμα και τó «Νίκο» μου μοιάζει λάθος για τόν Νικηφό-

ρο δίπλα μου, πού όδηγεϊ αυτό τó μαῦρο φορτηγάκι. Ίσως νά εϊναι τελικά όντως κομμένος στα δύο: μισός Νίκος, ό αδερφός μου από τά παιδικά μας άλμπουμ, μισός Νικηφόρος, ό μαυροντυμένος φουσκωτός πού κάποια στιγμή αρχίζει νά μουρμουράει έναν άγνωστο σκοπό:

*Τάμο νταλέκο, νταλέκο όντ μόρα,
τάμο γιέ σέλο μόγιε, τάμο γιέ Σέρμπγια.
Τάμο νταλέκο, γκντè τσβέτα λίμονν τσουτ,
τάμο γιέ σπρόσκοϊ βόιστσι γιέντινι μπίο πούτ...*

[...]

I

ΕΛΜΙΝ: Ίούλιος, ἀφόρητη ζέστη. Κολλοῦσαν τὰ ροῦχα πάνω μας. Μά, ἂν κοίταγες δεξιά κι ἀριστερά, ἔβλεπες ἀνθρώπους νὰ τρέμουν. Ὅχι ἐπειδὴ κρύωναν. Καταλαβαίνετε τί θέλω νὰ πῶ.

Τὸ σπίτι ὅπου μεγαλώσαμε, τὸ σπίτι στὸ ὁποῖο ἐπέστρεψα καὶ μοιράζομαι τώρα μὲ τὴ μάνα, τὸ σπίτι ἀπὸ τὸ ὁποῖο δὲν βλέπω τὴν ὥρα νὰ φύγω εἶναι τὸ σπίτι ποῦ ἔχτισε ὁ παππούς. Τὰ μετὰ τοῦ ἰσογείου ἔπесαν τὸ '71. Τοῦ παπποῦ τοῦ ἄρεσε νὰ λέει πῶς, μὲ ῥιζάνε τὴν πλάκα – «Οὔτε κολόνες οὔτε τίποτα δὲν εἶχαμε σηκώσει ἀκόμα» –, ἔφερε (μὲ ἐκεῖνο τὸ μπλὲ Ντάτσουν ποῦ εἶχε γιὰ χρόνια) μιὰ λευκὴ ἔμαγιε μπανιέρα. «Οἱ μάστορες γελοῦσαν, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν θὰ ξανάκανα μπάνιο στὴν μπανιέρα κανενὸς πούστη», ἔλεγε.

Αὐτὸ τὸ σπίτι ἄντεξε δύο σεισμούς. Στὸν σεισμὸ τοῦ '81 ἤμουν τριῶν· ἄρα ὁ Νίκος σχεδὸν ἔξι. Ὅποτε ἐγὼ μᾶλλον κοιμόμουν στὴν κυπαρισσι κούνια, ἐκείνη ποῦ εἶχε φτιάξει ὁ ἴδιος ὁ κύρ Θόδωρος, καὶ ὁ ἀδερφός μου στὸ κρεβάτι τῆς μάνας (ἀγκαλιὰ μαζὶ τῆς μέχρι ποῦ ἔκλεισε τὰ ἐννιά). Ἀπὸ ἐκείνη τὴ νύχτα ὑπάρχει μιὰ φωτογραφία στὴν πρώτη σελίδα τοῦ Ἐλεύθερου Τύπου τραβηγμένη ἀπὸ κά-

ποιον γείτονα: άνθρωποι με πιτζάμες και νυχτικιές μαζεμένοι στο οικόπεδο δυο σπίτια πιο πάνω από το δικό μας (και σήμερα ακόμα άχτιστο): παράταιρες καρέκλες φερμένες από τα σπίτια της γειτονιάς και τραπέζια στρωμένα με πλαστικά τραπεζομάντιλα, αδύναμο φως από κεριά, φακούς και καυτρες τσιγάρων, φλουταρισμένες σιλουέτες παιδιών που κυνηγιούνται. Και στο βάθος, εκεί που ίσα που φτάνει να φωτίσει το φλάς της μηχανής, ή σκοτεινή φιγούρα του παππού, ὄρθιου δίπλα στη μάνα.

«Κοιτούσε το σπίτι, κρατούσε ένα τσιγάρο που είχε ξεχάσει ν' ανάψει – ξέρεις πόσο κάπνιζε ὁ παππούς σου – κι έκλαιγε. Με άναφιλητά. Φοβόταν πώς είχε μεγάλη ζημιὰ το σπίτι. Δεν μπορούσα νὰ τὸν κάνω καλά», ἔλεγε ἡ μάνα κάθε φορά που ἡ κουβέντα πήγαινε ἐκεῖ.

Μοῦ εἶναι γνώριμη αὐτὴ ἡ εἰκόνα του: τὰ χωνεμένα ἀναφιλητά, τὰ κόκκινα μάτια, οἱ χοντρές στάλες δακρύων στὸ πρόσωπό του. Τὸν ἔπιαναν τὰ κλάματα ὅταν (στὶς γιορτές) ἔπινε λίγο παραπάνω ἢ ὅταν πετύχαινε τίποτα μελὸ ἑλληνικὲς ταινίες στὴν τηλεόραση. Καὶ ὅταν τοῦ εἶπα πὼς πέρασα στὸ πανεπιστήμιο. Στὸ ψηλότερο ράφι τοῦ σύνθετου στὸ σαλόνι, πλάι στὰ μπιμπελὸ καὶ μπροστὰ ἀπὸ τοὺς τόμους τῆς Ὑδρίας, ὑπάρχει μιὰ φωτογραφία του ἀπὸ κάποια οἰκογενειακὴ γιορτὴ. Κρατᾷ (ὅπως πάντα) τσιγάρο, ἔχει μπροστὰ του ἓνα ποτήρι κρασί – μάτια κατακόκκινα.

Δεκαοχτὼ χρόνια μετὰ, ἀρχὲς Σεπτεμβρη, τὸ σπίτι τρέμει ξανά. Γεμίζουν πληγὲς οἱ σοβάδες. Ἡ πράσινη κούνια δὲν ὑπάρχει πιά κι ἐγὼ μένω στὸ δωμάτιο που κάποτε μοιραζόμασταν με τὸν Νίκο, στριμωγμένος ἀνάμεσα σὲ πράγματα παλιά, πού δὲν με ἀφήνουν νὰ ξεχνῶ, καὶ σὲ καινούρ-

για, πού δὲν μοῦ θυμίζουσαν τίποτα. Ἀπὸ τὸ κλιμακοστάσιο ἀκοῦμε τὴ γυναίκα πού προσέχει τὸν παπποῦ νὰ φωνάζει βοήθεια, τὸν παπποῦ νὰ βρίζει.

«Τραβάτε ἔξω, γαμῶ τὸν Χριστό μου!»

Τὸν βγάζουμε στὴν αὐλὴ μὲ ἐκείνη τὴ φανέλα πού φοροῦσε χειμῶνα καλοκαίρι καὶ τυλιγμένο σὲ μιὰ κουβέρτα. Δίπλα του ἡ γυναίκα νὰ τοῦ χαιδεύει τὸ κεφάλι, νὰ σταυροκοπιέται, νὰ μουρμουρίζει στὴ γλώσσα της.

«Δὲν ἔπαθε κάτι τὸ σπίτι, μπαμπά», τὸν καθησυχάζει ἡ μάνα.

«Τὸ σπίτι ἀντέχει».

«Τί εἶναι τότε;»

«Σήκωσα δυὸ ὀρόφους κι ἄντεξαν δυὸ σεισμούς. Εἶδα παιδιὰ κι ἐγγόνια. Ἐφυγε κι ἡ μάνα σου. Τί περιμένω;»

Ἡ μάνα βάζει τὰ κλάματα – ἀπὸ τὴν ἔνταση τῆς στιγμῆς ἢ ἀπὸ τὴν ἀπρόσμενη διαύγεια τοῦ παπποῦ, δὲν ξέρω. Τὴν τραβάω στὴν ἄκρη.

«Πᾶμε νὰ δοῦμε ἂν ἔχει πουθενὰ ζημιὲς τὸ σπίτι», τῆς λέω.

Ἄνεβαίνουμε προσεκτικὰ τὶς σκάλες. Στὸ σαλόνι τὸ σύνθετο ἔχει ἀδειάσει τὸ φορτίο τόσων χρόνων στὸ πάτωμα. Θρύψαλα τὰ πορσελάνινα μπιμπελὸ καὶ οἱ κορνίζες μὲ τὶς φωτογραφίες ἀνθρώπων καὶ στιγμῶν πού ἡ μάνα δὲν ἤθελε νὰ ξεχαστοῦν. (Γι' αὐτὸ ἄλλωστε δὲν βρῆκαν ποτὲ θέση σὲ αὐτὸ τὸ μουσεῖο τῶν σπουδαίων ἀναμνήσεων φωτογραφίες ἀπὸ τὸν ἀρραβῶνα ἢ ἀπὸ τὸν γάμο της. Τὸ ἄλμπουμ μὲ τὶς φωτογραφίες ἀπὸ τὸν γάμο «μὲ τὸν Χρῆστο», ντυμένο μὲ καμβά, στὸν ὁποῖο εἶχε κεντήσει ἓνα πολυχρωμο λουλούδι, παρέμενε κρυμμένο σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ ντουλάπια τοῦ σύνθετου. Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς φωτογραφίες, στὰ σκα-

λιά τῆς ἐκκλησίας, ἐκείνη μὲ τούλινο νυφικό, ἐκεῖνος μὲ πλεκτὴ ζακέτα καὶ τριμμένα μπατζάκια. Σὲ μιὰ ἄλλη, στὸ προαύλιο, καθὼς τοὺς πετοῦν τὸ ρύζι – στὴ μιὰ πλευρὰ τὸ σόι τῆς μάνας μὲ τὰ κυριακάτικά τους, στὴν ἀπέναντι οἱ φίλοι τοῦ πατέρα ἀπὸ τὴν Ε.Α.Β. καὶ τὸ Κόμμα. Ὁ γάμος ἐπισπεύσθηκε, ἐπειδὴ ἡ μητέρα ἦταν ἔγκυος στὸν Νίκο – οἱ γονεῖς τοῦ πατέρα δὲν δέχτηκαν νὰ παραστοῦν. Ἔλεγαν πὼς παραῆταν μικρὸς γιὰ εὐθύνες, πὼς θὰ τὸ μετάνιωνε. Πρὶν ἀπὸ τὴν τελευταία φωτογραφία τοῦ ἄλμπουμ μιὰ σελίδα παραμένει κενή. Στὴν ἐρώτηση «Ποιά φωτογραφία λείπει ἀπὸ ἐδῶ;» ἡ μάνα ἀπαντᾷ κάθε φορά: «Δὲν θυμᾶμαι.»)

Ἀνάμεσα στὰ πεσμένα ἀντικείμενα ἡ φωτογραφία τοῦ παπποῦ. Ἡ κορνίζα ἔχει σπάσει κι ἓνα κομμάτι γυαλί τὴν ἔχει τρυπήσει στὸ κέντρο. Ἡ μάνα τὴ σηκώνει ἀπὸ τὸ μωσαϊκό, τὴν κοιτάζει. Ἀφαιρεῖ τὸ γυαλί μὲ προσοχή, λὲς καὶ φοβᾶται μὴν ἀνοίξει κι ἄλλο ἢ πληγή.

«Ὅλη μέρα βουρκωμένος... Χαρὰ εἴχαμε», λέει καὶ βάζει ξανὰ τὰ κλάματα.

Στριμώχνεται στὴν ἀγκαλιά μου. Περνάω τὰ χέρια μου γύρω ἀπὸ τοὺς ὤμους της, τῆς χαϊδεύω τὰ μαλλιά. Δὲν ξέρω τί νὰ πῶ. Μένουμε γιὰ λίγο ἐκεῖ, πιὸ κοντὰ ἀπ’ ὅ,τι ἔχουμε ὑπάρξει ἐδῶ καὶ χρόνια. Τὰ μαλλιά της μυρίζουν τσιγάρο. Κλείνω τὰ μάτια: Τὸ μακρινὸ ’81 στὴ θέση μου θὰ ἦταν ὁ Νίκος, κι ἂς ἦταν μόλις ἕξι.

Ὁ Νίκος, ποῦ ἦταν πάντα ὁ πιὸ δυνατός.

Ὁ Νίκος, ποῦ δὲν φοβόταν ποτέ.

Ὁ Νίκος, ποῦ ἡ μάνα τὸν φιλάει στὸ στόμα, ὄρθιο στὴν κούνια, στὴ μοναδικὴ φωτογραφία ποῦ ἔχει βγάλει ὁ πατέρας.

Κλείνω τὰ μάτια: Τὸ μακρινὸ Ἶ81 κάποιος –δὲν ἔχω ἰδέα ποιός– μὲ βγάζει ἀπὸ τὴν κούνια μου, μὲ παίρνει ἀγκαλιὰ καὶ μὲ κατεβάζει στὴν αὐλή.

Κλείνω τὰ μάτια: Ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι στὸ πρωτοσέλιδο τῆς ἐφημερίδας κοιμοῦνται. Ἄλλοι γαλήνια, ἄλλοι στριφογυρίζοντας στὸν ὕπνο τους ἢ παραμιλώντας, ἐνῶ τοὺς καταπίνει ἀργὰ κι ἀθόρυβα τὸ χῶμα, ὅπως δὲν κατάφερε νὰ τοὺς καταπιεῖ ὁ σεισμός.

Ἐνας μετασεισμὸς μὲ ἐπαναφέρει στὸ τώρα. Βγαίνουμε στὴν αὐλή, ὁ παπποὺς ἀκόμα ἐκεῖ. Καὶ ἡ γυναίκα. Τηλεοράσεις στὴ διαπασῶν, παιδιὰ ποὺ τρέχουν πάνω κάτω στὰ πεζοδρόμια λὲς κι εἶναι ἀργία, ἄνθρωποι ποὺ προσπαθοῦν νὰ βροῦν κάποιον στὰ τηλέφωνα, ποὺ δὲν δουλεύουν. Κι ἐγὼ ἀνάμεσά τους νὰ μὴν ἔχω γιὰ ποιὸν νὰ ἀνησυχήσω. Κλείνω τὰ μάτια κι ἔρχεται ὁ πατέρας νὰ μὲ βγάλει ἀπὸ τὴν κυπαρισσι κούνια· τὰ κλείνω πάλι κι ἔρχεται ὁ Νικηφόρος μὲ τὸ ἀστεῖο σέρβικο καπέλο του.

[...]

Τ

ΠΡΕΤΡΑΓΚ: Στὸ κέντρο ἐκπαίδευσης εἴχαμε γουρούνια. Τὰ ἀκίνητοποιούσαμε καὶ τοὺς κόβαμε τὸν λαιμό. Ἔτσι θὰ κάναμε καὶ στὰ μουσουλμανικὰ γουρούνια. Μᾶς ἔβαζαν νὰ τραγουδάμε κι ἐμβατήρια ποὺ ἐμένα δὲν μοῦ ἄρεσαν. Ἐμένα μοῦ ἀρέσουν τὰ λαϊκὰ τραγούδια. Κάθε φορά ποὺ χαράκωνα τὸν λαιμὸ ἐνὸς γουρουνιοῦ, τραγουδοῦσα δυνατὰ λαϊκὰ γιὰ νὰ μὴν τὸ ἀκούω νὰ σκούζει.

«Ἐλα, μικρέ, γιὰ ποῦ εἶστε φέτος;»

Ἡ φωνὴ τοῦ Νίκου στὴν ἄλλη ἄκρη τῆς γραμμῆς εἶναι (ὅπως κάθε φορά) ἐκπληξη.

Καλοκαίρι τοῦ 2002, δουλεύω σχεδὸν ἕξι μῆνες πωλητῆς σὲ μιὰ ἐταιρεία μὲ τροφές γιὰ κατοικίδια. Κινητὸ καὶ ἀμάξι πληρωμένα, μπόνους ποὺ ἀύξάνεται ὅσο περισσότερο πουλάω. Ὅλα σὲ εὐρώ, μὲ τὸ μυαλὸ νὰ κάνει ἀκόμα ἀναγωγές σὲ χιλιάρια καὶ κατοστάρικα.

«Θὰ δουλεύω σ' ἕνα μαγαζὶ στὴν Ἀλεξανδρούπολη. Νὰ περάσετε νὰ σὲ δῶ».

Ἔχουμε κανονίσει διακοπές μὲ τὴν Τάνια στὴ Χαλκιδική. Πρῶτη φορά σὲ ἐνοικιαζόμενο καὶ ὄχι σὲ κάμπινγκ. Τοῦ λέω πὼς θὰ τὸ προσπαθήσω, μοῦ λέει τὸ ὄνομα τοῦ μαγαζιοῦ.

«Δὲν τὸ χάνεις, τὸ ξέρουν ὅλοι στὴν περιοχὴ», μοῦ λέει.

Φτάνουμε βράδυ. Τὸ μαγαζὶ στὴν παραλία τῆς Νέας Χιλῆς θυμίζει οἰκογενειακὴ ταβέρνα: πλαστικὰ τραπέζο-καθίσματα σὲ μιὰ μικρὴ αὐλὴ κάτω ἀπὸ τὴν καλαμωτὴ. Εἶμαι μὲ βερμούδα καὶ τισέρτ, ἡ Τάνια μ' ἓνα πλεκτὸ φόρεμα. Δὲν φαίνεται ψυχὴ, ἡ Τάνια μὲ ρωτᾷ ἂν ἔχουμε κά-νει λάθος. Μπαίνουμε μέσα. Οἱ τοῖχοι φωτισμένοι πράσι-νοι καὶ μόβ, ἓνα σιντριβάνι-ἀχιβάδα στὴ μέση τῆς αἴθου-σας, ἓνας μακρὸς διάδρομος μπροστὰ ἀπὸ τὴν κουζίνα. Στὸ τέλος τοῦ διαδρόμου ὁ Νικηφόρος. Σκοτεινός, στὰ μαῦρα, μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα μπροστὰ στὸ στῆθος του. (Μέχρι καὶ σήμερα κάθε φορὰ πού τὸν φέρνω στὸν νοῦ μου στέκε-ται ἀπέναντί μου πάντα ἔτσι, μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα μπρο-στὰ στὸ στῆθος του· σὰν ἀπροσπέλαστο ἐμπόδιο.) Ὅσο πλησιάζουμε, τὸ ὕφος του ἀλλάζει. Μὲ ἀγκαλιάζει, κρα-τᾷ τὸ πρόσωπό μου στὰ δύο του χέρια, χαμογελάει. Τοῦ συστήνω τὴν Τάνια, τῆς δίνει τὸ χέρι. Χαμογελάει.

Σπρώχνει τὴ βαριὰ πόρτα πίσω του.

«Περάστε στὴ σπηλιά».

Τζάμια κλειστά, ἐρποντίσιον στὸ φούλ. Μᾶς ὀδηγεῖ σὲ ἓνα τραπέζι δίπλα στὴ μικρὴ πίστα. Τὸ πάλκο περιμένει ἄδειο, στὰ γύρω τραπέζια ἄντρες καὶ γυναῖκες ντυμένοι σὰν σὲ ρεβεγιόν.

«Ὅ,τι φᾶτε κι ὄ,τι πιεῖτε κερασμένο», λέει τὸ χαμόγε-λο τοῦ Νικηφόρου.

«Πολὺ γλυκὸς ὁ ἀδερφός σου», λέει ἡ Τάνια καθὼς ἐκεῖ-νος ἐπιστρέφει στὸ πόστο του.

Μαζὶ μὲ τὸ φαγητὸ ἐμφανίζονται κι οἱ μουσικοὶ στὸ πάλκο: ἄρμόνιο, μπουζούκι. Χαιρετᾶνε κάποιους στὰ μπρο-στινὰ τραπέζια, κουρδίζουν. Τὸ πρόγραμμα ἀρχίζει. Ἡ

τραγουδίστρια, καθισμένη σ' ένα τραπέζι στο βάθος, σηκώνεται και πιάνει ένα βαρύν λαϊκό. Πολύ γρήγορα στην πίστα στριμώχνονται άντρες και γυναίκες. Χορεύουν ιδρωμένα σακάκια και ψηλά τακούνια, σφυρίγματα και «όπα» και «άλα της». Οί σερβιτόροι φέρνουν ντάνες πιάτα για σπάσιμο, χαρτοπετσέτες πετάνε στον αέρα.

Θέλω νά φύγω, αλλά ή Τάνια μου λέει «σέ λίγο, μη φανούμε άγενεΐς».

Μου γεμίζει τὸ ποτήρι. Ένας άντρας σκύβει και λέει κάτι στο αυτί του μπουζουκτσῆ, εκείνος γνέφει ναί. Ξεκινάει ένα ζειμπέκιχο, ὁ άντρας άνοίγει τὰ χέρια και χορεύει με κινήσεις άργές, στις μύτες τῶν παπουτσιῶν του. Ένας σερβιτόρος φέρνει μιὰ σαμπανιέρα που άναβλύζει φωτιά, ή Τάνια δείχνει με τὸ δάχτυλο. Φέρνει και δυὸ μπουκάλια ούισκι. Οί φίλοι του χορευτῆ σταματάνε τὰ παλαμάκια, άνοίγουν τὰ μπουκάλια. Χύνουν τὸ ούισκι μιὰ στο στόμα του, μιὰ στη σαμπανιέρα. Η φωτιά φουντώνει. Ξανά, ξανά. Ὁ άντρας παίρνει τὸ άδειο μπουκάλι και τὸ πετάει στο πάτωμα. Δέν σπάει. Τὸ σηκώνει και τὸ ξαναπετάει. Κοιμάτια εκτοξεύονται δεξιά κι άριστερά, ένα πετυχαίνει μιὰ γυναίκα στο πόδι. Δέν βλέπω αν ἔχει ματώσει. Ὁ φίλος της ζητάει τὰ ρέστα από τὸν χορευτῆ.

«Άντε γαμήσου, ρε φλωρε!» πιάνονται στα χέρια.

Μπαίνει στην αίθουσα ὁ Νικηφόρος και τώρα ὅλα συμβαίνουν σέ fast forward.

Τὸν περιμένουμε στο άμάξι. Έχει πάει πέντε τὸ πρωί, ή Τάνια κοιμάται στη θέση του συνοδηγοῦ. Έγὼ ἔχω στρίψει τσιγάρο, αλλά δέν ἔχω ὄρεξη νά καπνίσω. Στο πάρκινγκ

ὕπάρχει μόνο ἓνα ἀκόμα αὐτοκίνητο. Ὁ Νίκος πλησιάζει
– ὄμοι πεσμένοι. Μοιάζει κατάκοπος.

«Κοιμήθηκε, ἔ;»

Γνέφω ναί.

«Ἐπρεπε νὰ τὴν πᾶς στὸ δωμάτιο».

«Δὲν εἶχα τὸ κλειδί».

«Γιατί δὲν μοῦ τὸ ζήτησες;»

«Εἶχες μπλεξίματα».

«Ἔτσι εἶναι κάθε νύχτα, πόλεμος».

Θέλω νὰ τοῦ πῶ πὼς ξέρεи ἀπὸ πόλεμο, ἀλλὰ δὲν λέω
τίποτα.

«Εἶσαι καλά, μικρέ; Ἡ δουλειά; Σὲ ζορίζει κανεῖς;»

Θέλω νὰ τοῦ πῶ πὼς με ζορίζει ἡ ἀπουσία του ὅσο καὶ
ἡ παρουσία του, ἀλλὰ λέω:

«Ὅλα καλά».

«Ἄν ποτὲ σὲ ζορίσει κανεῖς–»

«Χτύπησες;» τὸν διακόπτω καὶ δείχνω τὸ χέρι του.

Οἱ κόμποι τῶν δαχτύλων του ἔχουν ἀκόμα αἷμα.

«Μαλακίες. Δὲν εἶναι δικό μου».

«Πὼς σοῦ ἤρθε νὰ ἔρθεις ἐδῶ γιὰ δουλειά;»

«Μοῦ τὴ βρῆκε ὁ Λουκάς, ἤρθα».

«Ἐδῶ; Πιὸ μακριὰ δὲν εἶχε;»

«Ἐπῆρχε λόγος. Ἀλλὰ ὅλα ὀκεί τώρα».

«Εἶναι ὅλα ὀκεί, Νίκο;»

«Ὅλα, μικρέ».

«Θὰ ῥθεις καθόλου νὰ δεῖς τὴ μάνα;»

«Κάποια στιγμή».

Μπαίνει στὸ πίσω κάθισμα.

«Πᾶμε», λέει. «Καὶ νὰ τὸ κόψεις τὸ κωλοκάπνισμα».

Πετάω τὸ τσιγάρο ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ βάζω μπρός.

Υ

ΙΑΧΑΝ: "Όταν έπαψαν οί πυροβολισμοί, σύρθηκα έξω κι έφτασα στο δάσος. Άνάμεσα άπ' τά δέντρα έβλεπες φώτα στα σπίτια δεξιά κι άριστερά άπό τò Πνευματικό Κέντρο, στο καφενεϊο άπέναντι. Πώς γίνεται τόσοι άνθρωποι νά μñν άκουσαν; Πώς γίνεται νά μñν ήξεραν; Πεϊτε μου πώς.

Ω

Ό Νίκος ξυπνάει πολù νωρίς. Κι εγώ, με τò που τόν άκούω νά σηκώνεται άπό τόν καναπέ, άφήνω τò κρεβάτι και βγαίνω μαζί του στο μπαλκονάκι. Στα έκατò μέτρα ή θάλασσα, ό ήλιος στα πρόσωπά μας. Η Τάνια κοιμάται άκόμα στο ύπνοδωμάτιο.

«Πάμε νά πάρουμε καφέ;» ρωτάει.

«Πάμε, θα τñς άφήσω ένα σημείωμα μñν τυχόν και ξυπνήσει όσο λείπουμε. Έχεις χαρτί;»

«Όχι, ρέ, τί είμαι; Κάνας φλωρος ποιητής ξερωγώ;»

«Καλά, θα τñς στείλω στο κινητό».

Ό φοϋρνος είναι στην παρακάτω γωνία, άπέναντι άπό ένα γηπεδάκι μπάσκετ. Παίρνουμε καφέδες και κάτι για πρωινό (δέν πεινούσα, άλλά ό Νίκος επέμενε). Καθόμαστε σ' ένα παγκάκι άνάμεσα στο γήπεδο και στη θάλασσα. Πίνω μιá γουλιá καφέ, εκείνος στέλνει ένα μήνυμα. Σε λί-

γο ἀκούγεται ἓνα μπίπ μπίπ. Διαβάζει, πληκτρολογεῖ. Ὑστερα ἀπὸ λίγο ξανά. Διαβάζει, πληκτρολογεῖ. Μὲ κάθε νέο μήνυμα σκοτεινιάζει. Σηκώνεται καὶ πάει πιὸ πέρα νὰ τηλεφωνήσει. Ὅσο τσεκάρω μήπως μοῦ ἔχει στείλει ἡ Τάνια, ἐπιστρέφει.

«Τί ἔγινε; Δὲν τὸ σηκώνουν;» ρωτάω.

Δὲν ἀπαντάει, πληκτρολογεῖ ἀκόμα ἓνα μήνυμα. Πίσω μας δυὸ ἀγόρια –ὁ ἓνας, ὁ ψηλότερος, γύρω στὰ δεκαπέντε, ὁ ἄλλος μεγαλύτερος, γεροδεμένος, μὲ φανέλα Τζόρνταν–βαρᾶνε σουτάκια. Δὲν μιᾶνε ἐλληνικά. Ξανὰ μπίπ μπίπ. Ὁ Νίκος διαβάζει, σφίγγει τὰ δόντια, πληκτρολογεῖ.

«Μήπως νὰ γυρίσουμε στὸ δωμάτιο;»

«Σὲ λίγο», λέει ἐνῶ παλεύει μὲ τὰ πληκτρα – ἡ θάλασσα μπροστά μας λάδι.

Βάζει τὸ κινητὸ στὴν τσέπη, πηδαίει ἀπ' τὸ παγκάκι.

«Μάγκες, νὰ ρίξω κι ἐγὼ κάνα σουτάκι;»

«Ἐλα, μάν», ἀπαντάει ὁ Τζόρνταν. Καὶ τοῦ πετάει τὴν μπάλα.

Τὸ πρῶτο σουτ δὲν βρίσκει καν στεφάνι.

«Ἄλλο ἓνα, μάν».

Τὸ δεύτερο ἴσα ποὺ γλείφει τὸ διχτάκι. Ὁ Νίκος σουτάρει τρίτη φορά, ταμπλό καὶ μέσα.

«Οὐὰν ὄν οὐὰν στὰ πέντε;» προτείνει ὁ ψηλὸς κι ὁ Νίκος γονατίζει νὰ δέσει τὰ κορδόνια ἀπ' τὶς ἀρβύλες του.

Παίζει καλούτσικα, βάζει δυὸ τυχερὰ σουτ, κερδίζει 5-3. Κοιτάζει πρὸς τὸ μέρος μου, λὲς καὶ θέλει νὰ βεβαιωθεί πὼς τὸν κοιτάζω.

«Τώρα μ' ἐμένα, μάν», λέει ὁ Τζόρνταν.

Στὴν πρώτη φάση ὁ Νίκος ντριπλάρει ἄτσαλα, χτυπάει στὸ πόδι του ἢ μπάλα καὶ φεύγει ἄουτ. Ἐχει ἰδρώσει χα-

μηλά στην πλάτη, όπως ἴδρωνε παιδί. Στην ἐπόμενη φάση ὁ Τζόρνταν τὸν περνάει εὐκολά. Λέει ἅπ, 1-0. Στην ἐπόμενη σουτάρει τρίποντο, 3-0. Στὸ ἐπόμενο σουτ ὁ Νικηφόρος τοῦ χτυπάει με δύναμη τὰ χέρια.

«Φάουλ, μάν!» φωνάζει ὁ Τζόρνταν.

«Φάουλ», λέει ἤρεμα ὁ Νικηφόρος καὶ τοῦ δίνει τὴν μπάλα.

Ὁ Τζόρνταν, διαρκῶς σὲ κίνηση, κάνει μιὰ ἀπότομη ντριπλά, περνάει ἀπὸ δεξιά. Ὁ Νικηφόρος τὸν σπρώχνει δυνατὰ με τὸν ὦμο, τὸν πετάει κάτω.

«Φὰκ γιού, μάν! Φάουλ!» φωνάζει ὁ Τζόρνταν ἀνάσκελα στὸ τσιμέντο.

Ὁ Νικηφόρος στέκεται ἀπὸ πάνω του, δὲν τὸν ἀφήνει νὰ σηκωθεῖ.

«Κάτω, ρέ!»

Ὁ ψηλὸς μπαίνει ἀνάμεσά τους, ὁ Νικηφόρος κάνει νὰ τοῦ ρίξει κουτουλιά. Τρέχω πρὸς τὸ μέρος τους.

«Νίκο, φτάνει. Πᾶμε».

«Μαῦρα σκατά», λέει καὶ φτύνει μπροστὰ στὰ πόδια τους.

«Φτάνει, πᾶμε».

«Οἱ γαμημένοι... Γιὰ σένα τὸ κάνω, μικρέ», φωνάζει. «Γιὰ σένα. Χάρη τοὺς ἔκανες».

Οἱ λιγοστοὶ λουόμενοι δὲν δίνουν σημασία, ὁ Νικηφόρος βγάζει τὸ τισέρτ καὶ σκουπίζει τὸν ἰδρώτα ἀπὸ τὸ πρόσωπο καὶ ἀπὸ τοὺς ὦμους του. Στὸ στῆθος ἔχει τατουάζ τὰ σταυρωτὰ βέλη τῆς Γαλάζιας Στρατιᾶς, γύρω ἀπὸ τὸν ἀφαλὸ τὸ «Περὶ πάτρης». Ξανὰ μπίπ μπίπ: 1 νέο μήνυμα.

Τὴν ἴδια μέρα φεύγουμε γιὰ πίσω. Ἡ διαδρομὴ ἀπὸ τὰ Τέμ-

πη κι έπειτα μοῦ θυμίζει (άλλη μιὰ φορά) τὸ ταξίδι ποῦ εἶχα κάνει φοιτητῆς μὲ τὸν Νίκο. Τώρα ὅμως, ἀπὸ τὸ κάθισμα τοῦ συνοδηγοῦ, ἡ Τάνια κάνει σ' ἐμένα ὅλες τὶς ἐρωτήσεις ποῦ ἤθελα νὰ εἶχα κάνει ἐγὼ σ' ἐκεῖνον. Κουνάει ἔντονα τὰ χέρια, μιὰ πιάνει καὶ μιὰ λύνει τὰ μαλλιά της. Ἄνεβάζει καὶ κατεβάζει τὸ παράθυρο.

«Τί τρέχει, ρὲ Θεοδωρή, μὲ τὸν ἀδερφό σου;»

Στὴν Ἀθήνα φτάνουμε περασμένα μεσάνυχτα, τὴν ἀφήνω στοὺς δικούς της. Τὸ φιλι ποῦ μοῦ δίνει γιὰ καληνύχτα μοιάζει μὲ φιλι ἀποχαιρετισμοῦ. Περιμένω μέχρι νὰ μπεῖ μέσα, φεύγω. Δυὸ στενὰ παρακάτω σταματάω δεξιά καὶ τὸν παίρνω τηλέφωνο. Δὲν τὸ σηκώνει. Τὸν ξαναπαίρνω. Τίποτα. Περιμένω δέκα λεπτὰ μήπως πάρει ἐκεῖνος. Ἡ πόλη βράζει. Στὴν ἀπέναντι πολυκατοικία ἓνα παιδί, μωρὸ δύο τριῶν ἐτῶν, κοιτάζει πρὸς τὸ μέρος μου. Δίπλα του μιὰ γυναίκα καταβρέχει τὸ μπαλκόνι μὲ τὸ λάστιχο. Βάζω μπρὸς καὶ φεύγω.

[...]